Bölüm 9

Arapça Fiillerde Olumsuzluk, Emir, Nehiy

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 9

1 Günlük hayatta mutfak ihtiyaçlarından söz edebilme; markette, manavda, kasapta bulunan yiyecek isimlerini kullanabilme

2 Fiillerde Olumsuzluk

2 Arapça mâzî ve muzâri fiilleri olumsuz olarak kullanma becerisi kazanma, (لَمْ) cezm edatı ile olumsuz mâzî yapabilme ve bununla ilişkili olarak cezm alâmetlerini tanıyabilme

3 Arapçada Emir Kipi

3 Arapça fiilleri emr-i hâzır ve nehy-i hâzır formlarına çevirebilme

4 Neye İhtiyacın Var?

4 Mutfak alışverişi yaparken neye ihtiyacı olduğunu söyleyebilme; bazı yiyecek isimlerinin renk sıfatlarıyla birlikte kullanılıyor olmaları dolayısıyla önemli bazı ana renkleri tanıyabilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Olumsuzluk النَّفْيُ • Emir الأَمْرُ • Nehiy النَّهْيُ

GİRİŞ

مُقَدّمَة

Arapça fiillerde olumsuzluk, fiilin başına getirilen olumsuzluk (nefiy) edatıyla yapılmaktadır. Sözgelimi mâzî fiilin başına (ما); muzâri fiilin başına (ما veya لا) olumsuzluk edatları getirilmek suretiyle fiilin anlamı olumsuza çevrilmektedir. Bu olumsuzluk edatları, anlamı olumsuza çevirmenin ötesinde fiilin son harekesi veya yapısında herhangi bir değişikliğe yol açmazlar.

Olumsuz mâzî anlamı, mûzâri fiilin başına (لَمْ) edatı getirmek suretiyle de elde edilir. (لَمْ) başına geldiği muzâri fiili cezm eder ve fiilin anlamını da olumsuz mâzîye çevirir. Bu edatın merfû olan muzâri fiili nasıl meczûma dönüştürdüğü anlatılırken cezm alâmetleri de verilecek ve bu tür fiillerin i'râbına değinilecektir.

Bu bölümde Arapça fiillerin emr-i hâzır veya nehy-i hâzır kipine nasıl çevrildiğine de yer verilecektir. Fiiller emir veya nehiy formuna girdiklerinde meczûm ("cezim"li) olmak zorundadırlar.

Bölüm içinde emr-i hâzır ve nehy-i hâzır yapısındaki fiillerin kullanıldığı bir diyalog ve bir metin yer almaktadır. Ayrıca günlük dilde sıklıkla kullanılan bazı sebze, meyve adları ve marketten alınan bazı yiyeceklerin isimleri de görsellerle birlikte verilmektedir.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 9

العربية في حياتنا اليومية ٩

Alışveriş Listesi

Anne: Günaydın Ahmet.
Oğul: Günaydın anneciğim. Kahvaltı hazır mı?
Anne: Evet oğlum, kahvaltı mutfakta.
Oğul: Acelem var, kahvaltıdan sonra çarşıya çıkıyorum.
Anne: Kahvaltıdan sonra hemen evden çıkma. Çarşıdan bazı mutfak ihtiyaçlarını istiyorum. Önce ihtiyaç listesini yaz.
Oğul: Neye ihtiyacımız var?
Anne: Peki, ihtiyaçları orada sebzelerin yanındaki deftere yaz.
Oğul: Tabi.
Anne: İlk olarak markete git. Bir paket tuz, bir paket çay, bir paket şeker ve iki paket makarnaya ihtiyacımız var.
Oğul: Tamam yazdım, başka ne?

قائِمَةُ التّسَوّق

الأمّ: صَباحُ الخيرِ يا أحمد.
الابن: صباحُ النّورِ يا أمّي. هَلْ الفُطورُ جاهِز؟
الأمّ: نَعَم يا ولدي، الفُطورُ في المَطْبَخ.
الابن: أنا مُسْتَعْجِل، أَخْرُجُ إلى السّوقِ بَعْدَ الفُطور.
الأمّ: لا تَخْرُجْ من البَيتِ فَوْراً بَعْدَ الفُطور. أَطْلُبُ بَعْضَ لَوازِمِ المَطْبَخ من السّوق. أُكْتُبْ قائِمَةَ الحاجاتِ أوّلاً.
الابن: ماذا نَحْتاجُ؟
الأمّ: طَيّب، أُكْتُبْ اللّوازمَ على الدّفْتَرِ هناك عِنْدَ الخُضارِ.
الابن: طَبْعًا.
الأمّ: اِذْهَبْ أوّلاً إلى البقالة. نَحْنُ بِحاجَةٍ إلى عُلْبَةٍ من المِلْحِ وعُلْبَةٍ من الشّاي و عُلْبَةٍ من السُّكّر وعُلْبَتَيْنِ من المَعْكَرونَة.
الابن: حَسَنًا، كَتَبْتُها و ماذا أيضًا؟

Anne: Sonra manava git ve orada sebzelere bak. Bir demet maydanoz ve yeşil soğan, marul, biraz domates, salatalık, yeşil biber ve havuç getir. Bozulmuş sebzelerden alma. Hepsini yazdın mı?

Oğul: Evet yazdım.

Anne: Güzel, manavdan sonra kasaba git. Oradan kıyma ve kuşbaşı et istiyorum.

Oğul: Tamam, ihtiyaç listesi uzun, ben hemen çıkıyorum.

Anne: Hayır hayır, şimdi çıkma, ihtiyacımız olan meyveleri söylemedim. Elma, muz üzüm ve karpuz gibi meyveleri de yaz.

Oğul: Öyleyse çarşıda çok işim var.

Anne: Evet ve çabuk dön. Akşam yemeğine misafirlerimiz var.

Oğul: Çarşı yakın ve arabayla gidiyorum, iki saat içinde dönerim inşallah.

الأمّ: ثُمَّ اِذْهبْ إلى الخُضَرِيّ وَ انْظُرْ إلى الخُضار هُناك. أحْضِرْ باقَةً من البَقْدونَس والبَصَل الأخْضَر و الخَسِّ، وقليلاً من الطَماطِمِ والخِيار و الفُلْفُل الأخْضَرِ و الجَزَر. لا تأخُذْ من الخُضارِ الفاسِدَة. هل كَتَبْتَها كُلَّها؟

الابن: نعم كَتَبْتُ.

الأمّ: طَيّب، بَعْدَ الخُضَرِيِّ اِذْهَبْ إلى الجَزّار. وأَطْلُبُ مِن هُناك اللّحْمَ المَفْرومَ واللّحْمَ المُقَطّع.

الابن: تَمام، قائمةُ الحاجاتِ طويلة. أنا أَخْرُجُ فَوْرًا.

الأمّ: لا، لا، لا تَخْرُجْ الآن، ما ذَكَرْتُ فَواكِهَ نَحْتاجُ إلَيْها. اُكْتُبْ أيْضًا الفَواكِهَ مِثْلَ التُّفاحِ والمَوْز و العِنَب و البَطّيخ.

الابن: إذًا عِنْدي عَمَل كَثير في السّوق.

الأمّ: نَعَمْ ، اِرْجِعْ بِسُرْعَة. عِنْدَنا ضُيوف على العَشاء.

الابن: السّوقُ قريبٌ و أذْهَبُ بالسّيارةِ وأرْجِعُ خِلالَ ساعَتينِ إن شاء الله.

Öğrenme Çıktısı

1 Günlük hayatta mutfak ihtiyaçlarından söz edebilme; markette, manavda, kasapta bulunan yiyecek isimlerini kullanabilme

Araştır / Tekrarla 1

Yukarıdaki diyalogda geçen meyve, sebze ve yiyecek isimlerini defterlerinize yazarak tekrar ediniz.

İlişkilendir / Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçe mealini okuduğunuzda ismi geçen meyvelerin Arapça karşılıklarını bulunuz.

Anlat / Paylaş

Mutfak ihtiyaçlarınızı belirten Arapça bir alışveriş listesi oluşturunuz.

DİLBİLGİSİ: FİİLLERDE OLUMSUZLUK

القَواعِد: النّفْيُ في الأفعال

Arapça fiillerin geçmiş zaman, şimdiki/geniş zaman çekimlerini önceki bölümlerde incelemiştik. Arapça fiiller olumsuz hâle çevrilirken mâzî fiilin başına (ما); muzâri fiilin başına (ما veya لا) olumsuzluk edatları getirilir. Mâzî veya muzâri fiilin son harekesinde veya yapısında herhangi bir değişiklik yapılmaz.

Mâzî Fiilin Olumsuzu

Arapça mâzî fiil olumsuz yapılırken fiilin hemen başına (ما) olumsuzluk edatı getirilir. Bu (ما)'ya olumsuzluk mâ'sı anlamında "mâ en-nâfiye - ما النّافِيَة" denir.

Mâzî fiilin olumsuz çekimini aşağıdaki tabloda görelim.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ ما كَتَبُوا Onlar yazmadılar	هُما ما كَتَبَا O ikisi yazmadılar	هُوَ ما كَتَبَ O yazmadı	Gâib
هُنَّ ما كَتَبْنَ Onlar yazmadılar	هُما ما كَتَبَتَا O ikisi yazmadı	هِيَ ما كَتَبَتْ O yazmadı	Gâibe
أَنْتُمْ ما كَتَبْتُمْ Sizler yazmadınız	أَنْتُما ما كَتَبْتُمَا Siz ikiniz yazmadınız	أَنْتَ ما كَتَبْتَ Sen yazmadın	Muhâtab
أَنْتُنَّ ما كَتَبْتُنّ Sizler yazmadınız	أَنْتُما ما كَتَبْتُمَا Siz ikiniz yazmadınız	أَنْتِ ما كَتَبْتِ Sen yazmadın	Muhataba
نَحْنُ ما كَتَبْنَا Biz yazmadık		أَنا ما كَتَبْتُ Ben yazmadım	Mutekellim

Dikkat edileceği üzere, olumsuzluk (ما)'sının başa gelmesiyle mâzî fiil çekimimizde, fiilin son harekesinde veya yapısında herhangi bir değişiklik olmadı. Şimdi mâzî fiilin olumsuz kullanımıyla ilgili birkaç örnek cümle yapalım.

هلْ كَتَبْتَ الدّرسَ يا أحْمَد؟	(Dersi yazdın mı Ahmet?)
لا، ما كَتَبْتُ الدّرْسَ.	(Hayır, dersi yazmadım.)
هلْ ذهبْتِ إلى أنطاليا يا فاطمة؟	(Antalya'ya gittin mi Fatma?)
لا، ما ذهبْتُ إلى أنطاليا.	(Hayır, Antalya'ya gitmedim.)
هلْ جَلَسْتُم مع المُدير؟	(Müdür ile oturdunuz mu?)
لا، ما جَلَسْنا مَعَه.	(Hayır, onunla oturmadık.)

Şimdi de fiili geçmiş zamanın olumsuz yapısında olan bazı cümlelerin i'râbını yapalım.

ما شَرِبْتُ مِنْ هذا الحَليبِ. (Bu sütten içmedim.)

ما : Mâ en-nâfiye

شَرِبْتُ : Mâzî fiil, fâ'il bitişik zamir olan *tâu'l-muteharrike* (ت).

من : Harf-i cer

هذا : İşaret sıfatı (ismu'l-işâra), mahallen mecrûr, çünkü mebnî.

الحَليبِ : Muşârun ileyh mecrûr (çünkü işaret sıfatına uymak zorunda), cer alâmeti sondaki kesra.

ما فَهِمْتُ الدّرْسَ. (Dersi anlamadım.)

ما : Mâ en-nâfiye

فَهِمْتُ : Mâzî fiil, fâ'il bitişik zamir olan *tâu'l-muteharrike* (ت).

الدّرْسَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

Muzâri Fiilin Olumsuzu

Arapça muzâri fiil olumsuz yapılırken başına (ما veya لا) olumsuzluk edatlarından biri getirilir; ancak لا olumsuzluk edatı daha yaygın olarak kullanılır. Bu (لا)'ya olumsuzluk lâ'sı anlamında "lâ en-nâfiye - لا النّافِيَة" adı verilir.

Muzâri fiilin olumsuz çekimini aşağıdaki tabloda görelim.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لا يَكْتُبُونَ Onlar yazmıyorlar	هُما لا يَكْتُبانِ O ikisi yazmıyor	هُوَ لا يَكْتُبُ O yazmıyor	Gâib
هُنَّ لا يَكْتُبْنَ Onlar yazmıyorlar	هُما لا تَكْتُبانِ O ikisi yazmıyor	هِيَ لا تَكْتُبُ O yazmıyor	Gâibe
أَنْتُمْ لا تَكْتُبونَ Sizler yazmıyorsunuz	أَنْتُما لا تَكْتُبانِ Siz ikiniz yazmıyorsunuz	أَنْتَ لا تَكْتُبُ Sen yazmıyorsun	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَكْتُبْنَ Sizler yazmıyorsunuz	أَنْتُما لا تَكْتُبانِ Siz ikiniz yazmıyorsunuz	أَنْتِ لا تَكْتُبِينَ Sen yazmıyorsun	Muhataba
نَحْنُ لا نَكْتُبُ Biz yazmıyoruz		أَنا لا أَكْتُبُ Ben yazmıyorum	Mutekellim

Dikkat edileceği üzere, olumsuzluk (لا)'sının başa gelmesiyle muzâri fiil çekimimizde, fiilin son harekesinde veya yapısında herhangi bir değişiklik olmadı. Şimdi muzâri fiilin olumsuz kullanımıyla ilgili birkaç örnek cümle yapalım.

هلْ تَذْهَبُ إلى السّوق؟ (Pazara mı gidiyorsun?)

لا، لا أذْهَبُ إلى السّوق. (Hayır, pazara gitmiyorum.)

هلْ تَشْرَبِينَ القَهوَة؟ (Kahve içer misin?)

لا، لا أشْرَبُ القَهْوَة. أَشْرَبُ الشاي. (Hayır, kahve içmem. Çay içerim.)

Şimdi de fiili olumsuz muzâri yapısında olan bazı cümlelerin i'râbını yapalım.

لا نَذْهَبُ إلى المَسْرَحِ. (Tiyatroya gitmiyoruz.)

لا : Lâ en-nâfiye

نَذْهَبُ : Muzâri fiil ve fâ'ili gizli zamir (نحن).

إلى : Harf-i cer

المَسْرَحِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

لا أضْحَكُ على هذه القِصّةِ. (Bu hikâyeye gülmüyorum.)

لا : Lâ en-nâfiye

أضْحَكُ : Muzâri fiil ve fâ'ili gizli zamir (أنا).

على : Harf-i cer

هذه : İşaret sıfatı (ismu'l-işâra), mahallen mecrûr, çünkü mebnî.

القِصّةِ : Muşârun ileyh, mecrûr (çünkü işaret sıfatına uymak zorunda), cer alâmeti sondaki kesra.

لَمْ ile Olumsuz Mâzî

لَمْ (lem), bir cezm edatıdır. Sadece muzâri fiilin başına gelir. Cezm edatı olduğu için, başına geldiği muzâri fiili cezm eder. Fiilin muzâri anlamını da değiştirerek olumsuz mâzîye çevirir. Dolayısıyla olumsuz mâzî (olumsuz di'li geçmiş) anlamı iki yolla elde edilir:

1. Fiilin mâzî formunun başına olumsuzluk "mâ"sı getirmek;
2. Fiilin muzârisinin başına "lem" cezm edatı getirmek. Her iki şekilde de aynı anlam elde edilmiş olur.

Örneğin;

لَمْ يَكتُبْ = ما كَتَبَ (yazmadı)

لَمْ 'in kendisinden sonraki muzâri fiil üzerinde i'râb yönünden nasıl bir etki yaptığını, merfû olan muzâri fiili nasıl meczûma dönüştürdüğünü anlayabilmek için cezm alâmetlerinin veya göstergelerinin neler olduğunu bilmemiz gerekmektedir.

Cezm Alâmetleri

Cezm, isimlerle ilgili bir kavram olmayıp, sadece fiillerle ilgili bir kavramdır ve fiillerin de son harfinin harekeleri veya son ekleriyle alakalıdır. Cezm veya Türkçe kullanımıyla "cezim", şu şekilde tanımlanabilir: "Bir fiilin sonunun 'sükûn' ile harekelenmesi veya 'sükûn' harekesinin yerine geçecek başka bir alâmeti barındırması durumudur". Üzerinde cezm alâmeti barındıran fiile "*meczûm*" (yani cezm edilmiş, cezimli) denir. Her fiil kipi için cezm söz konusu değildir; başında cezm edatı bulunan muzâri fiiller, emir veya nehiy kipine dönüşen muzâri fiiller meczûmdurlar. Dolayısıyla sadece muzâri fiiller cezm edilebilirler, mâzî fiil için veya gelecek zaman kipi için cezim söz konusu değildir.

Çekim biçimini daha önce görmüş olduğumuz muzâri fiil, aslında "merfû" haldeki muzâri fiildir. Merfû haldeki bu muzâri fiil, başında bir cezm edatı kullanıldığında veya emir ya da nehiy kipine dönüştürüldüğünde aşağıdaki işlemlerden biri ile meczûm yapılır. Başka bir deyişle, aşağıdaki işlemler, bir muzâri fiilin cezm edilmiş olduğunun göstergeleri, alâmetleridir:

1. Muzâri fiilin son harfinin damme harekesinin sükûna çevrilmesi:

Bildiğiniz gibi bir muzâri fiilin 3. tekil şahıs eril ve dişil, 2. tekil şahıs eril ve 1. tekil ve 1. çoğul şahıs yapıları sonlarına ek almazlar, son harflerinin harekeleri damme'dir. Aslında bu damme, fiilin merfû oluşunun alâmetidir ve "sükûn" harekesine dönüştüğünde fiil meczûm olmuş olur. Fiilin cezm edilmiş olduğunun alâmeti, yani cezm alâmeti, damme harekesinin sükûna dönüşmüş olmasıdır. Ama biz kısaca, cezm alâmeti "sükûn" deriz. Şimdi bunu, ilgili muzâri fiil yapılarının başına bir cezm edatı, mesela (لَمْ) getirerek örneklendirelim.

هو يَكْتُبُ → هو لَمْ يَكْتُبْ
هي تَكْتُبُ → هي لَمْ تَكْتُبْ
أنتَ تَكْتُبُ → أنتَ لَمْ تَكْتُبْ
أنا أَكْتُبُ → أنا لَمْ أَكْتُبْ
نحن نَكْتُبُ → نحن لَمْ نَكْتُبْ

Dikkat edileceği üzere, yukarıdaki örneklerde damme ile merfû olan muzâri fiiller, bir cezm edatı olan (لَمْ) dolayısıyla meczûm oldular. Bu örneklerde meczûm fiillerin cezm alâmetleri, sonlarındaki damme harekesinin "sükûn"a dönüşmüş olmasıdır; kısaca "sükûn"dur.

2. Merfû hâldeki muzâri fiilin sonunda bulunan (ان) (ون) (ين) eklerindeki nûn'ların düşürülmesi.

3. ikil eril ve dişil şahıslarda, 3. ve 2. çoğul eril şahıslarda ve 2. tekil dişil şahısta fiilin sonuna gelen eklerdeki nûn'ların varlığı ref alâmeti iken, düşürülmesi cezm alâmetidir. Şunu da unutmayalım ki, eril çoğullarda düşürülen nûn harfinin yerine vâv'lardan sonra mutlaka bir elif harfi getirilir.

Şimdi bunları yine muzâri fiilin ilgili yapılarını (لَمْ) ile kullanarak örneklendirelim.

هما يَكْتُبَانِ ← هما لَمْ يَكْتُبَا

هما تَكْتُبَانِ ← هما لَمْ تَكْتُبَا

أنتِ تَكْتُبِينَ ← أنتِ لَمْ تَكْتُبِي

أنتما تَكْتُبَانِ ← أنتما لَمْ تَكْتُبَا

هم يَكْتُبُونَ ← هم لَمْ يَكْتُبُوا

أنتم تَكْتُبُونَ ← أنتم لَمْ تَكْتُبُوا

Dikkat edileceği üzere, yukarıdaki örneklerde nûn'ların varlığı ile merfû olan muzâri fiiller, bir cezm edatı olan (لَمْ) dolayısıyla meczûm oldular. Bu örneklerde meczûm fiillerin cezm alâmetleri, sonlarındaki nûn'ların düşmüş olmasıdır (*hazfu'n-nûn* veya *sukûtu'n-nûn*).

Fiilin 3. ve 2. çoğul eril formlarında nûn'ların düşürülmesinden sonra yerlerine elif getirilmiş olduğunu fark etmiş olmalıyız.

Not: Muzâri fiilin 3. ve 2. çoğul şahıs dişil formlarındaki nûn'lar (nûnu'n-nisve'ler) fiile bitişik özne zamiri olmaları dolayısıyla hiçbir zaman düşmezler, her durumda varlıklarını muhafaza ederler. Örnek:

هُنّ يَكْتُبْنَ ← هُنّ لَمْ يَكْتُبْنَ

أنتُنّ تَكْتُبْنَ ← أنتُنّ لَمْ تَكْتُبْنَ

Dikkat edileceği üzere yukarıdaki örneklerde muzâri fiilin başına bir cezm edatı olan (لَمْ) gelmesine rağmen, muzâri fiilin yapısında hiçbir değişiklik olmadı.

3. Muda"af fiillerde şeddenin üstündeki damme harekesinin fethaya dönüştürülmesi.

Bilindiği üzere şedde harekesi tıpkı sükûn harekesi gibi harfin kendi sesini verir, ünsüzdür. Şedde ve sükûn işlevsel olarak aynı olduğundan birlikte bulunamazlar. Bu yüzden sâlim fiillerden farklı olarak, muda"af fiillerin sonuna ek almayan muzâri formları (bunlar, 1. maddede de belirtildiği üzere muzâri fiilin 3. tekil eril ve dişil şahıs, 2. tekil eril şahıs ve 1. tekil ve 1. çoğul şahıs yapılarıdır) cezm edilirken, şeddenin üstündeki damme harekesi fetha harekesine dönüştürülür ve cezm alâmeti muda"af fiilin ilgili formları için "fetha" olarak kabul edilir. Örnek:

هو يَمُرُّ ← هو لَمْ يَمُرَّ

4. Nâkıs ve lefîf fiillerde sondaki illetli harfin düşürülmesi.

Nâkıs ve lefîf fiillerin lâmu'l-fiilleri, yani son harfleri illetlidir. Bu fiillerin muzârilerinde illetli harfler sadece kendilerinden önceki harfin harekesini uzatan med harfleri konumundadırlar ve meczûm olacaklarında sondaki illetli harf düşürülür. Cezm alâmeti, illetli harfin düşürülmesi (*hazf harfi'l-'ille* veya *sukût harfi'l-'ille*)'dir. Örnek:

هو يَمْشِي ← هو لَمْ يَمْشِ

هو يَدْعُو ← هو لَمْ يَدْعُ

Her iki örnekte de, "lem" cezm edatından dolayı meczûm olan muzâri fiillerde cezm alâmeti illetli harfin düşürülmesidir, çünkü bu fiiller nâkıs fiillerdir.

هو يَرْوِي ← هو لَمْ يَرْوِ

Bu örnekte de, lefîf fiilin muzârisi "lem"den dolayı meczûmdur ve cezm alâmeti illetli harfin düşürülmesidir, çünkü lefîf fiildir.

Şimdi muzâri bir fiili (لَمْ) ile çekelim ve muzâri fiilin sonunda meydana gelen değişimi cezm alâmetleri yönünden inceleyelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لَمْ يَكْتُبُوا Onlar yazmadılar	هُما لَمْ يَكْتُبَا O ikisi yazmadı	هُوَ لَمْ يَكْتُبْ O yazmadı	Gâib
هُنَّ لَمْ يَكْتُبْنَ Onlar yazmadılar	هُما لَمْ تَكْتُبَا O ikisi yazmadı	هِيَ لَمْ تَكْتُبْ O yazmadı	Gâibe
أَنْتُمْ لَمْ تَكْتُبوا Sizler yazmadınız	أَنْتُما لَمْ تَكْتُبَا Siz ikiniz yazmadınız	أَنْتَ لَمْ تَكْتُبْ Sen yazmadın	Muhâtab
أَنْتُنَّ لَمْ تَكْتُبْنَ Sizler yazmadınız	أَنْتُما لَمْ تَكْتُبَا Siz ikiniz yazmadınız	أَنْتِ لَمْ تَكْتُبِي Sen yazmadın	Muhataba
نَحْنُ لَمْ نَكْتُبْ Biz yazmadık		أَنا لَمْ أَكْتُبْ Ben yazmadım	Mutekellim

Şimdi (لَمْ) ile kullanılmış fiillerle oluşturulan iki cümlenin i‘râbına bir göz atalım:

لَمْ يَذْهَبْ اللاّعِبُ إلى المَلْعَبِ. (Oyuncu stadyuma gitmedi.)

لَمْ : Cezm edatı, fiil-i muzâriyi cezm eder ve anlamını olumsuz mâzîye çevirir.
يَذْهَبْ : Muzâri fiil, meczûm, cezm alâmeti sondaki sükûn.
اللاعِبُ : Fâ‘il, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
إلى : Harf-i cer
المَلْعَبِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

لَمْ تَشْرَبِي قَهْوَةً تُرْكِيّةً بَعْدَ الفطور. (Kahvaltıdan sonra bir Türk kahvesi içmedin.)

لَمْ : Cezm edatı, fiil-i muzâriyi cezm eder ve anlamını olumsuz mâzîye çevirir.
تَشْرَبِي : Muzâri fiil, meczûm, cezm alâmeti nûn harfinin düşürülmesi, fâ‘ili bitişik zamir olan *yâu'l-muhâtaba* (ي).
قَهْوَةً : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda mevsuf.
تُرْكِيّةً : قَهْوَةً 'in sıfatıdır, dolayısıyla onun gibi tekil, dişil, belirsiz ve mansûbtur.
بَعْدَ : Zarf, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, muzâf.
الفطور : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Öğrenme Çıktısı

2 Arapça mâzî ve muzâri fiilleri olumsuz olarak kullanma becerisi kazanma, (لَمْ) cezm edatı ile olumsuz mâzî yapabilme ve bununla ilişkili olarak cezm alâmetlerini tanıma

Araştır / Tekrarla 2

عَلِمَ fiili dördüncü kalıptandır. Bu fiilin mâzî ve muzâri formda olumsuz çekimini, ayrıca "لَمْ" ile çekimini defterinize yazınız.

İlişkilendir / Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Beyyine" ve "İhlâs" sûrelerinde yer alan olumsuz fiilleri tespit ediniz.

Anlat / Paylaş

Arkadaşlarınızla bir fiil belirleyiniz ve bu fiili mâzî ve muzâri formda olumsuza çevirme oyunu oynayınız.

ARAPÇADA EMİR KİPİ

الأمر

Arapçada emir kipi, Türkçedekinden farklı olarak, emrin olumlu ve olumsuz oluşuna göre ikiye ayrılır. Olumlu emir “emir”, olumsuz emir ise “nehiy” olarak adlandırılır. Ayrıca Türkçede dilek istek kipi olarak adlandırdığımız üçüncü şahıslara yönelik zaman kipi Arapçada yine olumlu veya olumsuz oluşuna bağlı olarak “emir” ve “nehiy” biçiminde adlandırılır. Bu yüzden emre veya nehye muhatap kişinin durumuna bağlı olarak Arapçada emir kipi; emr-i hâzır, nehy-i hâzır, emr-i gâ’ib, nehy-i gâ’ib biçiminde dört gruba ayrılır.

Emr-i Hâzır

Emr-i hâzır, ikinci şahıslara, yani karşımızdakine dönük emir kipidir. Bu bakımdan Türkçede “emir kipi” olarak adlandırılan kipin tam karşılığıdır.

Türkçede fiilin mastar ekinden arınmış hâli emir kipini oluştururken (git-mek: git, gibi), Arapçada sülâsî fiillerde emr-i hâzır kipi, fiilin ilgili şahsa ait muzâri çekiminden elde edilir. Dolayısıyla emr-i hâzır için şu ayrık özne zamirlerine ait muzâri fiiller kullanılmaktadır:

أَنْتَ، أَنْتُما، أنتم

أَنْتِ، أَنْتُما، أَنْتُنّ

Arapçada sülâsî bir fiilden emr-i hâzır elde etmek için şu yol izlenir:

1. Fiilin, ilgili şahsa ait muzârisi alınır. (Biz burada ikinci tekil eril şahsa yönelik emr-i hazır kipini bulalım. Fiilimiz كَتَبَ 1. kalıptan olduğu için muzârisi يَكْتُبُ dur. Burada ilgili şahsın muzârisi أَنْتَ تَكْتُبُ dur.)
2. Fiilin başındaki muzâraat harfi atılır.(Bu durumda fiilimizin başındaki ت muzâraat harfini atıyoruz ve geriye كْتُبُ kısmı kalıyor.)
3. Baştaki muzâraat harfini attıktan sonra ardından gelen harf okunmuyorsa, yani sükûn ile harekeliyse:
   a. Bu harfi okuyabilmek için fiilin başına bir elif harfi getirilir. Bu elifi harekelemek için aynu’l-fiilin harekesine bakılır. Aynu’l-fiil damme ile harekeliyse elif damme ile; damme ile harekeli değil ise elif kesra ile harekelenir.
   b. Muzâraat harfini attıktan sonra ardından gelen harf okunabiliyorsa, yani harekeliyse başa elif getirilmez.
4. Son olarak fiilimizin sonu cezm edilir: أُكْتُبْ

يَكْتُبُ ← (أنتَ) تَكْتُبُ ← كْتُبُ ← أُكْتُبُ ← أُكْتُبْ

أَنْتَ تَكْتُبُ *sen yazıyorsun* anlamındayken; أَنْتَ أُكْتُبْ *sen yaz* anlamına gelir.

Gerek emir kipleri, gerekse nehiy kipleri meczûm olmak zorunda olduklarından, “cezm”in ve “cezm alâmetleri”nin ne olduğunun iyi bilinmesi önem taşımaktadır.

Emr-i hâzır bulma kuralını, ikinci şahsa ait diğer formlar üzerinde de uygulayacak olursak, şöyle bir sonuç elde ederiz (Kural gereği düşürülecek olan nûn harfleri kırmızı ile gösterilmiştir):

أَنْتُما تَكْتُبانِ ← أُكْتُبا
أَنْتُمْ تَكْتُبونَ ← أُكْتُبوا
أَنْتِ تَكْتُبِينَ ← أُكْتُبي
أَنْتُما تَكْتُبانِ ← أُكْتُبا
أَنْتُنَّ تَكْتُبْنَ ← أُكْتُبْنَ

Bu sonucu, emr-i hâzır kipinin çekim biçimi olarak şu şekilde düzenleyebiliriz:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ أُكْتُبوا Sizler yazınız	أَنْتُما أُكْتُبا Siz ikiniz yazın	أَنْتَ أُكْتُبْ Sen yaz	Muhâtab
أَنْتُنَّ أُكْتُبْنَ Sizler yazınız	أَنْتُما أُكْتُبا Siz ikiniz yazın	أَنْتِ أُكْتُبي Sen yaz	Muhâtaba

Bir fiilin emr-i hâzırını doğru olarak bulabilmek için o fiilin aynu'l-fiilinin muzârideki harekesini, bir başka ifadeyle hangi kalıptan olduğunu bilmemiz gerektiğini de unutmayalım. Örneğin,

"جَلَسَ fiili ikinci kalıptandır. Emr-i hâzır çekimini yapınız?" şeklinde bir soru ile karşılaştığımızda ilk olarak fiilimizi muzâriye çevirecek, daha sonra ilgili şahsın muzârisini alacağız. Burada جَلَسَ fiilinin muzârisi يَجْلِسُ, ilgili şahsın muzârisi ise أَنْتَ تَجْلِسُ *sen oturuyorsun*'dur. Buradan *–otur* anlamında emr-i hâzır elde etmek için fiilin başındaki muzâraat harfini atıyoruz. Kalan kısmı "cim"in sükûn ile harekeli olması dolayısıyla okuyamadığımız için fiilin başına bir elif getiriyoruz. Elifi harekelerken aynu'l-fiilin harekesine bakıyoruz. Burada aynu'l-fiilimizin harekesi damme olmadığı için elifi kesra ile harekeliyoruz. Son olarak fiilimizin sonunu cezm ediyoruz ve اِجْلِسْ emir fiilini elde ediyoruz.

يَجْلِسُ ← (أنتَ) تَجْلِسُ ← جْلِسُ ← اِجْلِسُ ← اِجْلِسْ

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ اِجْلِسوا Sizler oturunuz	أَنْتُما اِجْلِسا Siz ikiniz oturun	أَنْتَ اِجْلِسْ Sen otur	Muhâtab
أَنْتُنَّ اِجْلِسْنَ Sizler oturunuz	أَنْتُما اِجْلِسا Siz ikiniz oturun	أَنْتِ اِجْلِسي Sen otur	Muhâtaba

Şimdi de 3. kalıptan bir fiil olan (فَتَحَ - *açtı*) fiilinin emr-i hâzırını bularak çekelim. Fiilimiz 3. Kalıptan olduğu için muzâride aynu'l-fiilin harekesi fethadır: يَفْتَحُ

يَفْتَحُ ← (أنتَ) تَفْتَحُ ← فْتَحُ ← اِفْتَحُ ← اِفْتَحْ

Burada elifi harekelemek için aynu'l-fiilin harekesine baktık. Damme olmadığını görünce elifi kesra ile harekeledik. Sülâsî fiillerin emr-i hâzır kiplerinde elifin hiçbir zaman fetha ile harekelenmeyeceğini unutmuyoruz.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ اِفْتَحُوا Sizler açınız	أَنْتُما اِفْتَحا Siz ikiniz açın	أَنْتَ اِفْتَحْ Sen aç	Muhâtab
أَنْتُنَّ اِفْتَحْنَ Sizler açınız	أَنْتُما اِفْتَحا Siz ikiniz açın	أَنْتِ اِفْتَحِي Sen aç	Muhâtaba

Şimdi de emr-i hâzır ile başlayan birkaç fiil cümlesinin i'râbını yapalım:

أُكْتُبْ الدّرسَ فِي الصّفِّ! (Dersi sınıfta yaz!)

أُكْتُبْ : Emr-i hâzır, ikinci şahıs tekil, eril, meczûm, cezm alâmeti sükûn, fâ'ili gizli zamir (أَنْتَ).

الدّرسَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

فِي : Harf-i cer

الصّفِّ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

اِجْلِسا تَحْتَ الشَّجَرةِ! (-İkiniz- ağacın altına oturun!)

اِجْلِسا : Emr-i hâzır, ikinci şahıs, ikil, meczûm, cezm alâmeti nûn harfinin düşürülmesi, fâ'ili bitişik zamir olan *elifu'l-isneyn* (ا).

تَحْتَ : Zarf, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda muzâf.

الشَّجَرةِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

أُطْبُخْنَ الطّعامَ لَنا! (Bize yemek pişirin!)

أُطْبُخْنَ : Emr-i hâzır, fâ'ili bitişik zamir olan *nûn-u nisve* (ن) . Buradaki nûn, zamir olduğu için hiçbir zaman düşmez.

الطّعامَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

لَنا : لِ : Harf-i cer, نا : mahallen mecrûr, çünkü zamir.

Nehy-i Hâzır

Nehiy sözcüğü Arapçada yasaklama anlamındadır. Nehy-i hâzır, ikinci şahsa yönelik olumsuz emir demektir. İlgili şahsa ait muzâri fiilin başına nehiy lâ'sı (لا الناهية lâ en-nâhiye) getirilerek yapılır. Nehiy lâ'sı, başına geldiği muzâri fiili cezm eder, nehiy lâ'sı ile nefiy lâ'sını birbirinden ayıran tek özellik de budur. Nefiy lâ'sı, hatırlanacağı üzere, başına geldiği muzâri fiilin i'râbında hiçbir değişiklik yapmayıp sadece anlamı olumsuza çevirirken, nehiy lâ'sı başına geldiği muzâri fiili cezm eder ve anlamı olumsuz emre çevirir.

Şimdi yine (كَتَبَ) fiilini kullanarak nehy-i hâzır çekimini görelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ لا تَكْتُبوا Sizler yazmayınız	أَنْتُما لا تَكْتُبا Siz ikiniz yazmayın	أَنْتَ لا تَكْتُبْ Sen yazma	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَكْتُبْنَ Sizler yazmayınız	أَنْتُما لا تَكْتُبا Siz ikiniz yazmayın	أَنْتِ لا تَكْتُبي Sen yazma	Muhâtaba

Şimdi de nehy-i hâzırla kurulan bir cümlenin iʻrâbını yapalım.

لا تدْخُلْ إلى البَيْتِ! (Eve girme!)

لا : Lâ en-nâhiye, muzâri fiilin başına gelir, onu cezm eder ve anlamını olumsuz emre çevirir.

تَدْخُلْ : Muzâri fiil, ikinci şahıs, tekil, eril, başındaki *lâ en-nâhiye*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti sükûn, fâʻili gizli zamir (أَنْتَ).

إلى : Harf-i cer

البَيْتِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

لا تَذْهَبوا إلى الحديقة! (Bahçeye gitmeyin!)

لا : Lâ en-nâhiye, muzâri fiilin başına gelir, onu cezm eder ve anlamını olumsuz emre çevirir.

تَذْهَبوا : Muzâri fiil, ikinci şahıs, çoğul, eril, başındaki *lâ en-nâhiye*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti nûn harfinin düşürülmesi (*hazfu'n-nûn*), fâʻili bitişik zamir olan *vâvu'l- cemâʻa* (و).

إلى : Harf-i cer

الحديقةِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Öğrenme Çıktısı

3 Arapça fiilleri emr-i hâzır ve nehy-i hâzır formlarına çevirebilme

Araştır / Tekrarla 3

خَرَجَ fiili birinci kalıptandır. Emr-i hâzır ve nehy-i hâzırının çekimini defterinize yazınız.

İlişkilendir / Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in ilk vahiy ayetleri olan " 'Alak Sûresi" ilk iki ayetinde ve "Zuhruf Sûresi" 70. ayette bulunan emr-i hâzırları tespit ediniz.

Anlat / Paylaş

Arapça öğrenen arkadaşlarınızla birlikte farklı kalıplardan fiilleri küçük kâğıtlara yazınız, her biriniz rast gele bir kâğıt alıp üzerinde yazan fiilinin emri hâzırını ve nehy-i hâzırını söyleyiniz.

ماذا تَحْتاجُ؟

NEYE İHTİYACIN VAR?

مَرحَبًا.أنا ريّان. أنا في قِسْمِ اللُّحوم مِن السوبر ماركت. أحْتاجُ إلى اللّحْمِ المَفْروم واللحْمِ المُقَطّع و اللّحمِ الأَبْيَض.

Merhaba. Ben Reyyân. Süpermarketin kasap bölümündeyim. Kıymaya, kuşbaşı ete ve beyaz ete ihtiyacım var.

مَرحَبًا. أنا مُحمّد. أنا عِنْدَ الخُضَرِيّ. أحْتاجُ إلى الفُلْفُل الأحْمَر و البَصَل و البَطاطِس والخِيار والطّماطِم.

Merhaba. Ben Muhammet. Manavdayım. Kırmızı bibere, soğana, patatese, salatalık ve domatese ihtiyacım var.

أيْنَ ريّان؟

Reyyân nerede?

هي في قِسْمِ اللُّحوم مِن السوبر ماركت.

O, süpermarketin kasap bölümünde.

ماذا تَحْتاجُ ريّان؟

Reyyân'ın neye ihtiyacı var?

هي تَحْتاجُ إلى اللَّحْمِ المَفروم واللَّحْمِ المُقَطَّع و اللَّحْمِ الأَبْيَض.

Onun kıymaya, kuşbaşı ete ve beyaz ete ihtiyacı var.

هل محمد يَحْتاجُ إلى اللّحوم؟

Muhammed'in ete ihtiyacı var mı?

لا، هو يَحْتاجُ إلى الخُضار.

Hayır, onun sebzeye ihtiyacı var.

ماذا يَحْتاجُ محمّد من الخُضار؟

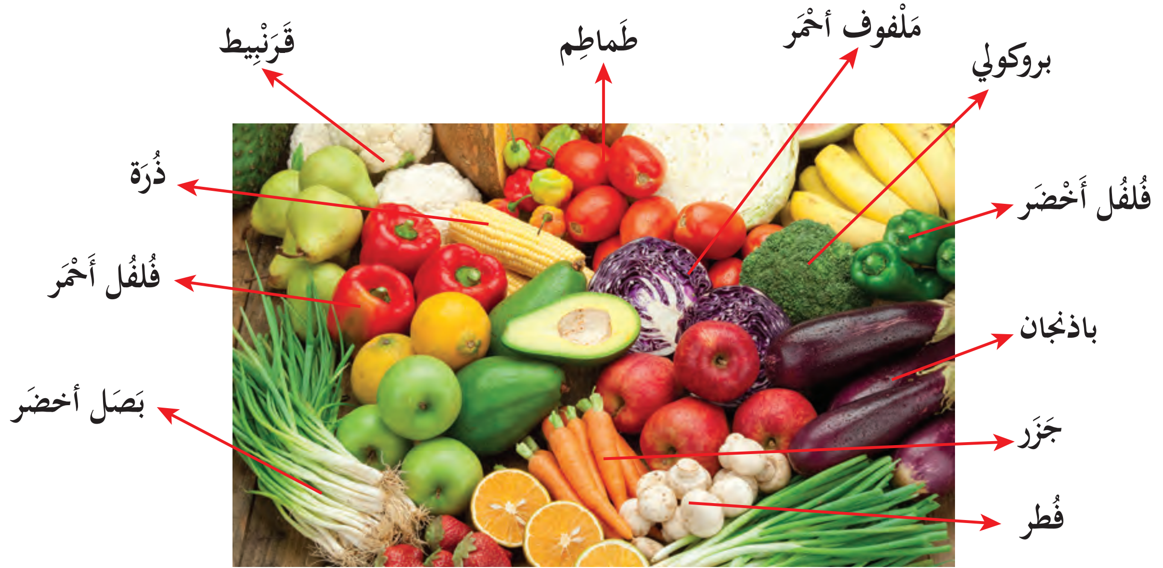
Muhammed'in sebzelerden neye ihtiyacı var?

هو يَحْتاجُ إلى الفلفل الأَحْمَرِ و البَصل و البطاطِس و الخيار و الطّماطم.

Onun kırmızı bibere, soğana, patatese, salatalığa ve domatese ihtiyacı var.

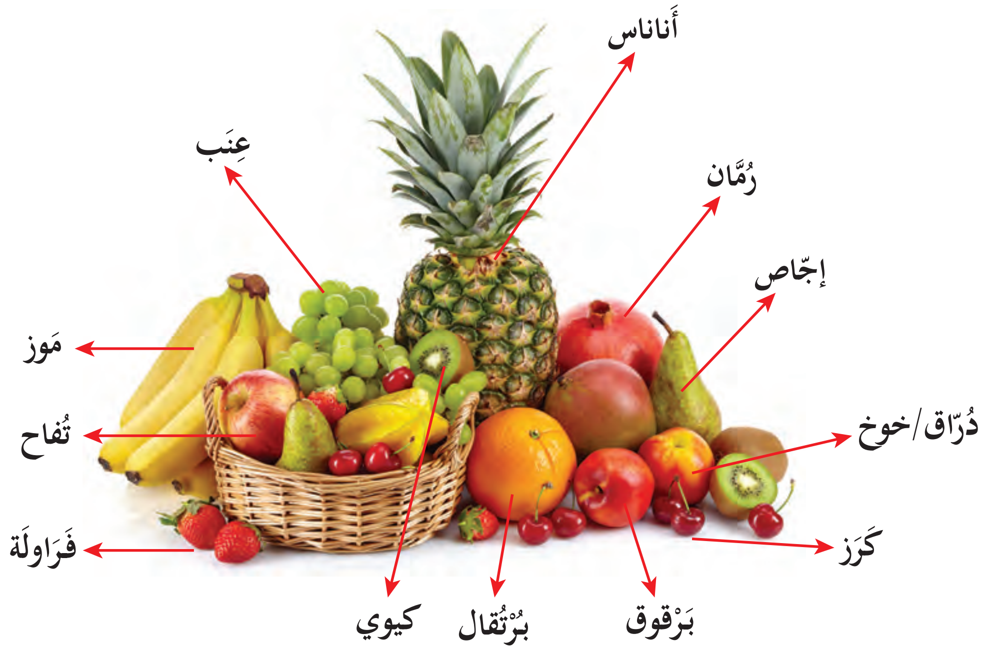
Sebzeler

الخُضار

Meyveler

الفَواكِه

Renkler

الألْوان

Arapçada kullanılan bazı ana renkler aşağıda verilmektedir. Arapçada renk adlandırmalarının eril ve dişil kullanımı vardır ama eril kullanım daha yaygındır. Dişil isimlere yönelik renk adlandırmalarında rengin de dişil formu kullanılır. Renklerin bir bölümü, o rengi taşıyan veya o renkte olan bir varlık isminin sonuna nisbet yâ'sı eklenmek suretiyle elde edilmiştir.

Örneğin,

حَقيبَةٌ حَمْراء	Kırmızı çanta
قَميصٌ أزْرَق	Mavi gömlek
فُسْتان بَنَفْسَجي	Mor elbise
قَلَمٌ أسْوَد	Siyah kalem
وَرْدَةٌ بَيْضاء	Beyaz gül
قُماش أبْيَض	Beyaz kumaş
سَيّارَةٌ سَوْداء	Siyah araba
فُلفُل أخْضَر	Yeşil biber

okuma

قراءة

صَديقي الغالي هيثم

تحية طيبة أَبْعَثُها إليك من أنقرة، عاصِمَة الجُمْهوريّة التُرْكِيّة. أَكْتُبُ هذه الرّسالةَ بشَوْقٍ كَبيرٍ إليكَ وإلى أيّامِنا في لبنان. كَيفَ حالُك و كَيف حال أُسْرَتِك الكَريمَة؟

بَعْد التَّخَرُّج من الثانَويّة بَحَثْتُ عنك طِوالَ شَهْرٍ في كُلّ مَكانٍ في بيروت ولكن للأَسَف ما وَجَدْتُك. ذهبتُ إلى مَنْزِلك وطَرَقْتُ بابَك ولكن ما فتح أَحَدٌ الباب. سألتُ جيرانَك فقالوا لي هُم لا يَعْرِفون أين أنت. وصُدْفَةً رأيتُ قبل يومَين زَميلَنا المُشْتَرَك يوسف في أَحَدِ شَوارعِ أنقرة، وسَعِدْتُ جدا بلِقائِهِ في أنقرة. كانت مُفاجَأَةً كبيرةً بالنِّسْبَةِ إليّ. وسَأَلْتُهُ عنك هل هو يعرِفُ أَين أنت أَمْ لا يعرِفُ، فقال لي أنت رَجَعْتَ إلى بلادِك السعودية، وبَدَأْتَ العَمَلَ في الرِّياض ولا تريدُ العَوْدَةَ إلى لبنان وتُفكّر في الذّهابِ إلى الوِلايات المتَّحِدَة الأَمْريكيّة للدّراسة وأَخَذْتُ منه عُنْوانَك وأكتبُ إليك.

بعد التّخَرّج مِنْ الثّانَوِيَّة أنا ما بقِيتُ في لبنان مُدَّة طَويلة، بَلْ بَعْدَ شَهْرٍ ونِصْفِ شَهْرٍ رَجَعْتُ إلى مِصر، ودَخَلْتُ في كلّية الحُقوق في جامِعَةِ القاهرة. نَجَحْتُ في الامتحانات النِّهائيّة وأَتَيْتُ إلى أنقرة لقَضاء العُطْلَة الصَّيفِيّة عند عَمَّتي. أنا في الحقيقة لم أَشْعُرْ بالغُرْبَة في تركيا. عاداتُنا وتَقاليدُنا مُشْتَرَكَة. أنا أَنْصَحُك بالذّهاب إلى تركيا. لا تَذْهَبْ إلى الولايات المتّحدة الأمريكية، اِذهبْ إمّا إلى القاهرة وإما إلى إسطنبول للدّراسة الجامعيّة.

أنا بَعْدَ شَهْرٍ أَرْجِعُ إلى القاهرة. من فَضْلِك أُكْتُبْ إليّ بِشَكْلٍ طَويل و لا تَطْلُبْ مني التّسامُح في هذا المَوْضوع.

مع خالِص التَّحِيَّة والمَحَبَّة،

صَديقُك عَمّار الدرويش

Değerli Dostum Heysem

Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti Ankara'dan sana güzel selamlar gönderiyorum. Bu mektubu sana ve Lübnan'daki günlerimize olan büyük bir özlemle yazıyorum. Nasılsın? Değerli ailen nasıl?

Liseden mezun olduktan sonra bir ay boyunca Beyrut'ta seni her yerde aradım ama maalesef bulamadım. Evine gittim, kapını çaldım ama kimse kapıyı açmadı. Komşularına sordum, bana senin nerede olduğunu bilmediklerini söylediler. İki gün önce tesadüfen ortak arkadaşımız Yusuf'u Ankara'nın caddelerinden birinde gördüm. Onunla Ankara'da karşılaştığım için çok mutlu oldum. Benim için büyük bir sürpriz oldu. Ona senin nerede olduğunu biliyor mu yoksa bilmiyor mu diye sordum. Bana, senin ülken Suudi Arabistan'a döndüğünü, Riyad'da çalışmaya başladığını, Lübnan'a dönmek istemediğini ve okumak için Amerika Birleşik Devletleri'ne gitmeyi düşündüğünü söyledi. Ondan adresini aldım ve sana yazıyorum.

Liseden mezun olduktan sonra Lübnan'da uzun bir süre kalmadım. Hatta bir buçuk ay sonra Mısır'a döndüm. Kahire Üniversitesi Hukuk Fakültesine girdim. Dönem sonu sınavlarında başarılı oldum ve halamın yanında yaz tatilini geçirmek üzere Ankara'ya geldim. Doğrusu Türkiye'de hiç yabancılık çekmedim. Âdetlerimiz ve geleneklerimiz ortak. Sana Türkiye'ye gitmeni öneririm. Amerika Birleşik Devletleri'ne gitme. Üniversite eğitimi için ya Kahire'ye ya da İstanbul'a git.

Bir ay sonra Kahire'ye dönüyorum. Lütfen bana uzun yaz, bu konuda benden müsamaha bekleme.

İçten selamlarım ve sevgilerimle,

Arkadaşın Ammar ed-Dervîş

Öğrenme Çıktısı

4 Mutfak alışverişi yaparken neye ihtiyacı olduğunu söyleyebilme; bazı yiyecek isimlerinin renk sıfatlarıyla birlikte kullanılıyor olmaları dolayısıyla önemli bazı ana renkleri tanıma

Araştır / Tekrarla 4

Arapça meyve ve sebze isimlerinin bir listesini çıkararak defterlerinize yazınız.

İlişkilendir / Karşılaştır

Arapça meyve ve sebze adlandırmalarını kendi diliniz ve bildiğiniz diğer dillerdeki isimlerle karşılaştırınız. Benzer olanları belirleyiniz.

Anlat / Paylaş

Arkadaşlarınızla gerçek meyve ve sebzelerden oluşan bir sepet hazırlayınız. Sepetteki meyve ve sebzelerin Arapça isimlerini birbirinize sorunuz.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki boşlukları, parantez içinde verilen fiili hem “mâ” hem de “lem” ile kullanmak suretiyle anlamlı bir cümle oluşturacak şekilde doldurunuz.

1. المُدَرّسونَ .... (جَلَسَ) في الحَديقة.
2. أنا............. (كَتَبَ) رسالَةً إلى صَديقي في العراق.
3. الطالِباتُ...............(فَهِمَ) الدرْسَ.
4. المُديرانِ...............(ذَهَبَ) إلى المُؤْتَمَرِ.
5. الرّجُلُ ....(نَظَرَ) إلى الكتابِ أمامَهُ.

2- Aşağıdaki boşlukları, parantez içinde verilen fiilin uygun olumsuz muzârî biçimiyle, anlamlı bir cümle oluşturacak şekilde doldurunuz (olumsuzluk edatı olarak لا’yı tercih ediniz).

1. صديقي............. (يكْتُبُ) رسالَةً إلَيَّ.
2. الطلاَّبُ...............(يَشْرَبُ) الشاي في المَقْصفِ.
3. العامِلانِ...............(يَعْمَلُ) في هَذا المصْنَعِ.
4. المُدَرِّساتُ .... (يَجْلِسُ) في الصّفِّ.
5. الرّجُلُ ....(يَذْهَبُ) إلى السُّوقِ.

3- فَهِمَ (*fehime*) fiili dördüncü kalıptandır. Emr-i hâzırını bularak çekimini, ilgili ayrık özne zamirleriyle birlikte yapınız.

4- دَخَلَ (*dahale*) fiili birinci kalıptandır. Emr-i hâzırını bularak çekimini, ilgili ayrık özne zamirleriyle birlikte yapınız.

5- فَتَحَ (*feteha*) fiili üçüncü kalıptandır. Nehy-i hâzır çekimini, ilgili ayrık özne zamirleriyle birlikte yapınız.

6- ضحِكَ (*dahike*) fiili dördüncü kalıptandır. Nehy-i hâzır çekimini, ilgili ayrık özne zamirleriyle birlikte yapınız.

7- عَرَفَ (*'arafe*) fiili ikinci kalıptandır. (لَمْ) ile çekimini yapınız.

8- Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. الكَلْبُ لم يَحْرُسْ البَيْتَ.
2. لا تَدْخُلْ البَيْتَ اليَوْمَ.
3. ما بَحَثْتُ عن الحَقيقَةِ.
4. لا أَنْظُرُ من النّافِذَةِ الآن.
5. لم يذْهَبْ الطلابُ إلى النُّزْهَةِ.
6. أُكْتُبْ دُروسَك في وَقْتِ الدّرْسِ.
7. لا تَخْرُجْ من البَيْتِ لَيْلاً.
8. الطِّفْلُ لا يَشْرَبُ عَصيرَ بُرْتُقال.
9. لا تَدْخُلُوا الغُرْفَةَ صَباحًا.
10. ما فَتَحْتُ البابَ لِلْغَرِيبِ.

9- Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz

1. Annem mutfakta yemek pişirmiyor.
2. Yemekten önce ellerini yıka.
3. Genç kız merdivenden inmiyor.
4. Adam her gün eve dönmez.
5. Odanın kapısını aç.
6. Her gün Allah'a secde et.
7. Eve hızla geri dön.
8. Yüksek sesle gitar çalma.
9. Her gün futbol oynama.
10. Sınav için hızlı koş.

10- A. Aşağıdaki mektupta boş bırakılan yerleri listede verilen harf-i cerleri ve parantez içinde verilen sıfatların uygun biçimlerini kullanarak doldurunuz.

في، في، من، من، إلى ، إلى ، لِ، لِ

صَديقتي الغالية زينب،

تَحِيَّةً طَيِّبَةً أبْعَثُها إليكِ مِن إزْمِير. كَيْفَ حالُكِ وكيف حالُ أُسْرَتِكِ الكَرِيمةِ؟ أَتَمَنَّى لَكُمْ صِحَّةً ________(جَيِّد)
وعافِيَةً تامَّةً. اِعْلَمِي يا صَدِيقَتِي العَزيزَة والدي فَتَحَ......ي مَحَلًّا ________ (صَغير) في إزْمير......بَيعِ الخُضار
والفَواكِهِ وأنا أعْمَلُ ...... المَحَلِّ .... الصباح .... المساء، أنا مشغولةٌ كُلَّ يوم. ولكن يا صَدِيقَتِي اِشْتَقْتُ
إلَيْكِ كثيرًا، أَرْغَبُ في زيارَتِكِ...... تونس في العُطْلَةِ الصَّيْفِيَّةِ ________ (قادِم) إن شاء الله، هل لَكِ مانِعٌ؟ أَتَمَنّى
رُؤْيَتَك قَريبًا....... فَضْلِكِ اُكْتُبِي......ي في أقْرَبِ وَقْتٍ مُمْكِنٍ.

مع المَحَبَّة،

صديقَتُكِ ليلى

Kıymetli dostum Zeynep,

İzmir'den sana güzel selamlar yolluyorum. Nasılsın? Değerli ailen nasıl? Hepinize (iyi bir) sağlık ve (tam bir) afiyet diliyorum. Değerli arkadaşım, haberin olsun babam bana sebze ve meyve satmak için İzmir'de küçük bir dükkân açtı. Sabahtan akşama kadar dükkânda çalışıyorum, her gün meşgulüm. Ama arkadaşım seni çok özledim ve inşallah gelecek yaz tatilinde seni Tunus'ta ziyaret etmek istiyorum, sence bir sakınca (engel) var mı? Yakında seni görmeyi umuyorum. Lütfen bana mümkün olan en kısa zamanda yaz.

Sevgiler,

Arkadaşın Leyla

B. Yukarıdaki mektubu, Zeynep yerine Muhammed, Leyla yerine Ali isimlerini kullanmak suretiyle yeniden yazınız.

1 Günlük hayatta mutfak ihtiyaçlarından söz edebilme; markette, manavda, kasapta bulunan yiyecek isimlerini kullanabilme

Günlük Hayatımızda Arapça 9

Bölüm içinde verilen diyalogla hem dilbilgisi konuları pekiştirilmekte hem de birçok Arapça yiyecek ismi kullanılmaktadır. Bu da günlük hayatta Arapçayı kullanım becerisinin gelişimine katkı sağlamaktadır.

2 Arapça mâzî ve muzâri fiilleri olumsuz olarak kullanma becerisi kazanma, (لَمْ) cezm edatı ile olumsuz mâzî yapabilme ve bununla ilişkili olarak cezm alâmetlerini tanıyabilme

Fiillerde Olumsuzluk

Arapça fiiller olumsuz yapılırken mâzî fiilin başına (ما), muzâri fiilin başına (ما veya لا) olumsuzluk edatları getirilir. Mâzî veya muzâri fiilin harekesinde herhangi bir değişiklik yapılmaz. Mâzî veya muzâri fiilin başında kullanılan bu olumsuzluk edatı (ما)'ya Arapçada "mâ en-nâfiye" adı verilir. Muzâri fiilin başında kullanılan bu (لا)'ya da "lâ en-nâfiye" denir.

Olumsuz mâzî anlamı elde etmek için kullanılan edatlardan biri de (لَمْ)'dir. (لَمْ), bir cezm edatı olduğu için, sadece muzâri fiilin başında kullanılır, başına geldiği muzâri fiili cezm eder ve anlamını da olumsuz mâzîye çevirir.

Bir muzâri fiilin cezm edilmiş olduğunun göstergeleri ya da daha yaygın deyişle alâmetleri şunlardır:

1. Muzâri fiilin sonundaki damme harekesinin sükûna dönüşmesi (kısaca sükûn).
2. Fiilin sonundaki ـَانِ , ـُونَ ve ـِينَ eklerindeki nûn harflerinin düşürülmesi (kısaca nûn'un düşürülmesi - hazfu'n-nûn veya sukûtu'n-nûn). 3. ve 2. çoğul dişil formların sonundaki nûnu'n-nisve'ler bitişik zamir olmaları dolayısıyla, hiçbir zaman düşmezler.
3. Muda"af fiillerde şedde üstündeki damme harekesinin fethaya dönüşmesi (kısaca fetha).
4. Nâkıs ve lefif fiillerde, yani lâmu'l-fiili illetli harf olan fiillerde illetli harfin düşmesi (hazf harfi'l-'ille veya sukût harfi'l-'ille).

Özetle belirtecek olursak, farklı farklı yerlerde olmak üzere sükûn, nûn'un düşürülmesi, fetha (muda"af fiillerde) ve son olarak da illetli harfin düşürülmesi (nâkıs ve lefif fiillerde) cezm alâmetidir.

3 Arapça fiilleri emr-i hâzır ve nehy-i hâzır formlarına çevirebilme

Arapçada Emir Kipi

Emr-i hâzır, ikinci şahıslara, yani karşımızdakine yönelik emir kipidir. Bu bakımdan Türkçedeki "emir kipi"nin tam karşılığıdır.

Emr-i hâzır ikinci şahıs muzâri fiillerden elde edilir. Sülâsî bir fiilden emr-i hâzır elde etmek için şu yol izlenir:

1. İlgili şahsın muzârisi alınır, baştaki muzâraat harfi atılır.
2. a) Muzâraat harfi atıldıktan sonra ardındaki harf okunabiliyorsa, yani harekeli ise, fiilin sonu cezm edilir ve böylece emir biçimi elde edilmiş olur.
   b) Muzâraat harfi atıldıktan sonra ardındaki harf okunamıyorsa, yani sükûn ile harekeliyse, bu sükûnu okuyabilmek için başa bir elif getirilir. Elif, ya damme ile harekelenir, ya da kesra ile harekelenir, hiçbir zaman fetha ile harekelenmez. Elifi harekeleyebilmek için 'aynu'l-fiilin harekesine bakılır, bu hareke şayet damme ise elif damme ile; 'aynu'l-fiil damme ile harekeli değilse (ister fetha ile harekeli olsun, isterse kesra ile) elif kesra ile harekelenir.
3. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir ve böylece emir biçimi elde edilmiş olur.

يَكْتُبُ ← (أنتَ) تَكْتُبُ ← كْتُبُ ← أُكْتُبُ ← أُكْتُبْ Yaz!

Nehy-i hâzır, ikinci şahıslara yönelik olumsuz emirdir, Türkçedeki olumsuz emir kipinin tam karşılığıdır. İlgili şahsa ait muzâri fiilin başına nehiy lâ'sı (lâ en-nâhiye) getirilmek suretiyle yapılır. Nehiy lâ'sı muzâri fiili cezm ettiği için, nehy-i hazır daima meczûmdur. لا تَكْتُبْ! (Yazma!)

Merfû haldeki muzâri fiiller emir veya nehiy formuna girerken daima meczûm hâle dönüşürler, yani cezm edilirler.

4 Mutfak alışverişi yaparken neye ihtiyacı olduğunu söyleyebilme; bazı yiyecek isimlerinin renk sıfatlarıyla birlikte kullanılıyor olmaları dolayısıyla önemli bazı ana renkleri tanıyabilme

Neye İhtiyacın Var?

Verilen görseller ve "ماذا تَحْتاجُ؟" (Neye ihtiyacın var?) başlığı altında kullanılan meyve, sebze vb. yiyecek isimleri ve bunlarla ilgili olarak yer verilen soru cevap uygulamaları, hedeflenen becerinin kazanılmasını sağlanmaktadır.

1 Aşağıdaki sözcüklerden hangisi bir meyve ismi **değildir?**

A. كَرَز
B. بُرْتُقال
C. جَزَر
D. فَراوِلة
E. إجّاص

2 Cezm alâmetleriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır?**

A. Hem mâzî, hem de muzâri fiillerde cezm alâmeti bulunur.
B. Muzâri fiilin damme olan son harekesinin sükûna çevrilmesi cezm alâmetidir.
C. İkil muzârilerde fiilin sonundaki nûn harfinin düşmesi bir cezm alâmetidir.
D. Muda"af fiillerde şedde üstündeki damme harekesinin fethaya dönüşmesi cezm alâmetidir.
E. Nâkıs ve lefîf fiillerde sondaki illetli harflerin düşmesi cezm alâmetidir.

3 لا تَكْتُبُ ifadesinin başında bulunan لا'nın Arapça ismi aşağıdakilerden hangisidir?

A. Lâ en-nâfiye
B. Nehiy lâ'sı
C. Lâ en-nâhiye
D. Yasaklama lâ'sı
E. Cezm eden lâ

4 Aşağıdakilerden hangisi emr-i hâzır çekimi **değildir?**

A. اِجْلِسْ
B. أُكْتُبوا
C. اِشْرَبي
D. تَدْخُلينَ
E. أُخْرُجْنَ

5 Aşağıdakilerden hangisi لَعِبَ fiilinin أَنْتُما zamiri için nehy-i hâzırıdır?

A. لا تَلْعَبْ
B. لا تَلْعَبانِ
C. لا تَلْعَبا
D. لا تَلْعَبي
E. لا تَلْعَبْنَ

6 "Okulun müdürünün arabasının kapısını aç!" cümlesinin Arapça karşılığı aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A. اِفْتَحْ بابَ سَيّارَةِ مُديرِ المَدْرَسَةِ !
B. لا تَفْتَحْ بابَ سَيّارَةِ مُديرِ المَدْرَسَةِ !
C. أَفْتَحُ بابَ سَيّارَةِ مُديرِ المَدْرَسَةِ !
D. اِفْتَح بابَ سَيّارَةِ المَدْرَسَةِ !
E. اِفْتَحْ بابَ سَيّارَةِ المديرِ !

7 Aşağıdakilerden hangisi kasapta bulunan bir yiyecek **değildir?**

A. بَصَل
B. اللّحْمُ المَفْروم
C. اللّحْم المُقطّع
D. اللّحْمُ الأبْيَض
E. لَحْم

8 لا تَلْعَبوا كَثيراً في الحَديقَةِ و اكْتُبوا واجِبَكُم أوّلاً!

Yukarıdaki cümlenin Türkçesi aşağıdakilerden hangisidir?

A. Bahçede fazla oynamayınız, ödevinizi yazınız.
B. Bahçede fazla oynama, ödevini yaz.
C. Bahçede fazla oynamayınız, önce ödevinizi yazınız.
D. Bahçede oynamak yerine ödevlerinizi yazınız.
E. Bahçede oynamayınız, ödevinizi yazınız.

9 Aşağıdaki renklerden hangisi bir varlığın isminden türetilmiştir?

A. أَخْضَر
B. بُرْتُقالي
C. أَحْمَر
D. أَزْرَق
E. أَصْفَر

10 Aşağıdaki kullanımlardan hangisinde (لَمْ)'den sonraki muzâri fiil doğru olarak kullanılmıştır?

A. لَمْ يَدْخُلونَ
B. لَمْ يَسْمَعانِ
C. لَمْ تَكْتُبِينَ
D. لَمْ يَشْرَبْنَ
E. لَمْ تَجْلِسُونَ

1. C — Yanıtınız yanlış ise "Meyve ve Sebzeler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. A — Yanıtınız yanlış ise "Cezm Alâmetleri" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. A — Yanıtınız yanlış ise "Dilbilgisi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. D — Yanıtınız yanlış ise "Emr-i Hâzır" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. C — Yanıtınız yanlış ise "Nehy-i Hâzır" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6. A — Yanıtınız yanlış ise "Emr-i Hâzır" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. A — Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 9" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. C — Yanıtınız yanlış ise "Nehy-i Hâzır" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. B — Yanıtınız yanlış ise "Renkler" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10. D — Yanıtınız yanlış ise "لَمْ ile Olumsuz Mâzî" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 2

عَلِمَ fiili dördüncü kalıptandır. Bu fiilin mâzî ve muzâri formda olumsuz çekimini, ayrıca لَمْ ile çekimini defterinize yazınız.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Müfred)	
هُمْ ما عَلِموا Onlar bilmediler	هُما ما عَلِما O ikisi bilmediler	هُوَ ما عَلِمَ O bilmedi	Gâib
هُنَّ ما عَلِمْنَ Onlar bilmediler	هُما ما عَلِمَتَا O ikisi bilmediler	هِيَ ما عَلِمَتْ O bilmedi	Gâibe
أَنْتُمْ ما عَلِمْتُمْ Sizler bilmediniz	أَنْتُما ما عَلِمْتُما Siz ikiniz bilmediniz	أَنْتَ ما عَلِمْتَ Sen bilmedin	Muhâtab
أَنْتُنَّ ما عَلِمْتُنَّ Sizler bilmediniz	أَنْتُما ما عَلِمْتُما Siz ikiniz bilmediniz	أَنْتِ ما عَلِمْتِ Sen bilmedin	Muhâtaba
نَحْنُ ما عَلِمْنا Biz bilmedik		أَنا ما عَلِمْتُ Ben bilmedim	Mutekellim

9 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Müfred)	
هُمْ لا يَعْلَمُونَ Onlar bilmiyorlar	هُما لا يَعْلَمانِ O ikisi bilmiyor	هُوَ لا يَعْلَمُ O bilmiyor	Gâib
هُنَّ لا يَعْلَمْنَ Onlar bilmiyorlar	هُما لا تَعْلَمانِ O ikisi bilmiyor	هِيَ لا تَعْلَمُ O bilmiyor	Gâibe
أَنْتُمْ لا تَعْلَمونَ Sizler bilmiyorsunuz	أَنْتُما لا تَعْلَمانِ Siz ikiniz bilmiyorsunuz	أَنْتَ لا تَعْلَمُ Sen bilmiyorsun	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَعْلَمْنَ Sizler bilmiyorsunuz	أَنْتُما لا تَعْلَمانِ Siz ikiniz bilmiyorsunuz	أَنْتِ لا تَعْلَمينَ Sen bilmiyorsun	Muhâtaba
نَحْنُ لا نَعْلَمُ Biz bilmiyoruz		أَنا لا أَعْلَمُ Ben bilmiyorum	Mutekellim

Araştır 2

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لَمْ يَعْلَمُوا Onlar bilmediler	هُما لَمْ يَعْلَما O ikisi bilmedi	هُوَ لَمْ يَعْلَمْ O bilmedi	Gâib
هُنَّ لَمْ يَعْلَمْنَ Onlar bilmediler	هُما لَمْ تَعْلَما O ikisi bilmedi	هِيَ لَمْ تَعْلَمْ O bilmedi	Gâibe
أَنْتُمْ لَمْ تَعْلَموا Sizler bilmediniz	أَنْتُما لَمْ تَعْلَما Siz ikiniz bilmediniz	أَنْتَ لَمْ تَعْلَمْ Sen bilmedin	Muhâtab
أَنْتُنَّ لَمْ تَعْلَمْنَ Sizler bilmediniz	أَنْتُما لَمْ تَعْلَما Siz ikiniz bilmediniz	أَنْتِ لَمْ تَعْلَمي Sen bilmedin	Muhâtaba
نَحْنُ لَمْ نَعْلَمْ Biz bilmedik		أَنا لَمْ أَعْلَمْ Ben bilmedim	Mutekellim

9 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 3

خَرَجَ fiili birinci kalıptandır. Emr-i hâzır ve nehy-i hâzırının çekimini defterinize yazınız.

Emr-i Hâzır Çekimi

أَنْتُمْ اُخْرُجوا Sizler çıkınız	أَنْتُما اُخْرُجا Siz ikiniz çıkın	أَنْتَ اُخْرُجْ Sen çık
أَنْتُنَّ اُخْرُجْنَ Sizler (kadın) çıkınız	أَنْتُما اُخْرُجا Siz ikiniz (kadın) çıkın	أَنْتِ اُخْرُجي Sen (kadın) çık

Nehy-i Hâzır Çekimi

أَنْتُمْ لا تَخْرُجوا Sizler çıkmayınız	أَنْتُما لا تَخْرُجا Siz ikiniz çıkmayın	أَنْتَ لا تَخْرُجْ Sen çıkma
أَنْتُنَّ لا تَخْرُجْنَ Sizler (kadın) çıkmayınız	أَنْتُما لا تَخْرُجا Siz ikiniz (kadın) çıkmayın	أَنْتِ لا تَخْرُجي Sen (kadın) çıkma

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki boşlukları, parantez içinde verilen fiili hem “mâ” hem de “lem” ile kullanmak suretiyle anlamlı bir cümle oluşturacak şekilde doldurunuz.

(ما) ile:

1. المُدَرّسونَ ما جَلَسُوا في الحَديقة.
2. أنا ما كَتَبْتُ رسالَةً إلى صَديقي في العراق.
3. الطالِباتُ ما فَهِمْنَ الدرْسَ.
4. المُديرانِ ما ذَهَبا إلى المُؤْتَمَرِ.
5. الرّجُلُ ما نَظَرَ إلى الكِتابِ أمامَهُ.

(لَمْ) ile:

1. المُدَرّسونَ لَمْ يَجْلِسُوا في الحَديقة.
2. أنا لَمْ أَكْتُبْ رسالَةً إلى صَديقي في العراق.
3. الطالِباتُ لَمْ يَفْهَمْنَ الدرْسَ.
4. المُديرانِ لَمْ يَذْهَبا إلى المُؤْتَمَرِ.
5. الرّجُلُ لَمْ يَنْظُرْ إلى الكِتابِ أمامَهُ.

Alıştırma 2

Aşağıdaki boşlukları, parantez içinde verilen fiilin uygun olumsuz muzâri biçimiyle, anlamlı bir cümle oluşturacak şekilde doldurunuz (olumsuzluk edatı olarak لا’yı tercih ediniz).

1. صديقتي لا تَكْتُبُ رسالَةً إلَيَّ.
2. الطلاَّبُ لا يَشْرَبونَ الشاي في المَقْصَفِ.
3. العاملانِ لا يَعمَلانِ فِي هَذا المصْنَعِ.
4. المدرِّساتُ لا يَجْلِسْنَ في الصّفِّ.
5. الرّجُل لا يَذْهَبُ إلى السُّوقِ.

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 3

فَهِمَ (*fehime*) fiili dördüncü kalıptandır. Emr-i hâzırını bularak çekimini, ilgili ayrık özne zamirleriyle birlikte yapınız.

فَهِمَ – يَفْهَمُ – أَنْتَ تَفْهَمُ – ...فْهَمُ – افْهَمْ – اِفْهَمْ – اِفْهَمْ

أَنْتُمْ اِفْهَموا Sizler anlayınız	أَنْتُما اِفْهَما Siz ikiniz anlayın	أَنْتَ اِفْهَمْ Sen anla
أَنْتُنَّ اِفْهَمْنَ Sizler (kadın) anlayınız	أَنْتُما اِفْهَما Siz ikiniz (kadın) anlayın	أَنْتِ اِفْهَمي Sen (kadın) anla

Alıştırma 4

دَخَلَ (*dahale*) fiili birinci kalıptandır. Emr-i hâzırını bularak çekimini, ilgili ayrık özne zamirleriyle birlikte yapınız.

دَخَلَ – يَدْخُلُ – أَنْتَ تَدْخُلُ – ...دْخُلْ – ادْخُلْ – أُدْخُلْ – أُدْخُلْ

أَنْتُمْ أُدْخُلوا Sizler giriniz	أَنْتُما أُدْخُلا Siz ikiniz girin	أَنْتَ أُدْخُلْ Sen gir
أَنْتُنَّ أُدْخُلْنَ Sizler (kadın) giriniz	أَنْتُما أُدْخُلا Siz ikiniz (kadın) girin	أَنْتِ أُدْخُلي Sen (kadın) gir

Alıştırma 5

فَتَحَ (*feteha*) fiili üçüncü kalıptandır. Nehy-i hâzır çekimini, ilgili ayrık özne zamirleriyle birlikte yapınız.

أَنْتُمْ لا تَفْتَحُوا Sizler açmayınız	أَنْتُما لا تَفْتَحا Siz ikiniz açmayın	أَنْتَ لا تَفْتَحْ Sen açma
أَنْتُنَّ لا تَفْتَحْنَ Sizler (kadın) açmayınız	أَنْتُما لا تَفْتَحا Siz ikiniz (kadın) açmayın	أَنْتِ لا تَفْتَحِي Sen (kadın) açma

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 6

ضَحِكَ (*dahike*) fiili dördüncü kalıptandır. Nehy-i hâzır çekimini, ilgili ayrık özne zamirleriyle birlikte yapınız.

أَنْتُمْ لا تَضْحَكُوا Sizler gülmeyin	أَنْتُما لا تَضْحَكا Siz ikiniz gülmeyin	أَنْتَ لا تَضْحَكْ Sen gülme
أَنْتُنَّ لا تَضْحَكْنَ Sizler (kadın) gülmeyiniz	أَنْتُما لا تَضْحَكا Siz ikiniz (kadın) gülmeyin	أَنْتِ لا تَضْحَكي Sen (kadın) gülme

Alıştırma 7

عَرَفَ (*'arafe*) fiili ikinci kalıptandır. (لَمْ) ile çekimini yapınız.

هُمْ لَمْ يَعْرِفُوا Onlar bilmediler	هُما لَمْ يَعْرِفا O ikisi bilmedi	هُوَ لَمْ يَعْرِفْ O bilmedi
هُنَّ لَمْ يَعْرِفْنَ O (kadınlar) bilmediler	هُما لَمْ تَعْرِفا O ikisi (kadın) bilmedi	هِيَ لَمْ تَعْرِفْ O (kadın) bilmedi
أَنْتُمْ لَمْ تَعْرِفُوا Sizler bilmediniz	أَنْتُما لَمْ تَعْرِفا Siz ikiniz bilmediniz	أَنْتَ لَمْ تَعْرِفْ Sen bilmedin
أَنْتُنَّ لَمْ تَعْرِفْنَ Sizler (kadınlar) bilmediniz	أَنْتُما لَمْ تَعْرِفا Siz ikiniz (kadın) bilmediniz	أَنْتِ لَمْ تَعْرِفِي Sen (kadın) bilmedin
نَحْنُ لَمْ نَعْرِفْ Biz bilmedik		أنا لَمْ أَعْرِفْ Ben bilmedim

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 8

Aşağıdaki cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. الكَلْبُ لَمْ يَحْرُسْ البَيْتَ. Köpek evi korumadı.
2. لا تَدْخُلْ البَيْتَ اليَوْمَ. Bugün eve girme.
3. ما بَحَثْتُ عن الحَقيقَةِ. Gerçeği aramadım.
4. لا أنْظُرُ من النّافِذَةِ الآنَ. Şimdi pencereden bakmıyorum.
5. لم يذْهَبْ الطلابُ إلى النُّزْهَةِ. Öğrenciler pikniğe gitmediler.
6. أُكْتُبْ دُروسَك في وَقْتِ الدّرْسِ. Derslerini ders zamanında yaz.
7. لا تَخْرُجْ من البَيْتِ لَيْلاً. Geceleyin evden çıkma.
8. الطِّفْلُ لا يَشْرَبُ عَصيرَ بُرْتُقال. Çocuk portakal suyu içmiyor.
9. لا تَدْخُلوا الغُرْفَةَ صَباحًا. Sabahleyin odaya girmeyiniz.
10. ما فَتَحْتُ البابَ لِلْغَريبِ. Kapıyı yabancıya açmadım.

Alıştırma 9

Aşağıdaki cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Annem mutfakta yemek pişirmiyor. أمّي لا تَطْبُخُ الطّعامَ في المطْبَخِ.
2. Yemekten önce ellerini yıka. إغْسِلْ يَدَيْكَ قَبْلَ الطّعامِ.
3. Genç kız merdivenden inmiyor. الفَتاةُ لا تَنْزِلُ من الدّرَجِ.
4. Adam her gün eve dönmez. لا يَرْجِعُ الرَّجُلُ إلى الْبَيْتِ كُلَّ يَوْمٍ.
5. Odanın kapısını aç. إفْتَحْ بَابَ الغُرْفَةِ.
6. Her gün Allah'a secde et. أُسْجُدْ لِلّه كُلَّ يَوْمٍ.
7. Eve hızla geri dön. اِرْجِعْ إلى البَيْتِ بِسُرْعَةٍ.
8. Yüksek sesle gitar çalma. لا تَعْزِفْ القيثارَةَ بِصَوْتٍ عالٍ.
9. Her gün futbol oynama. لا تَلْعَبْ كُرَةَ القَدَمِ كُلَّ يَوْمٍ.
10. Sınav için hızlı koş. أُرْكُضْ سَريعًا لِلْإمْتِحانِ.

9 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 10

A. Aşağıdaki mektupta boş bırakılan yerleri listede verilen harf-i cerleri ve parantez içinde verilen sıfatların uygun biçimlerini kullanarak doldurunuz.

في، في، من، من، إلى ، إلى ، لِ، لِ

صَديقتي الغالية زينب،

تَحِيَّةً طَيِّبَةً أبْعَثُها إليكِ مِن إزْمير. كَيْفَ حالُكِ وكيف حالُ أُسْرَتِكِ الكَرِيمةِ؟ أتَمَنَّى لَكُمْ صِحَّةً جَيِّدَةً وعافِيَةً تامَّةً. اِعْلَمِي يا صَدِيقَتِي العَزِيزَة والدي فَتَحَ لِي مَحَلًّا صَغيراً في إزْمير لِبَيعِ الخُضار والفَواكِه وأنا أعْمَلُ في المَحَلِّ مِنَ الصباح إلى المساء، أنا مشغولةٌ كُلَّ يوم. ولكن يا صَدِيقَتِي اِشْتَقْتُ إلَيْكِ كثيرًا، أرْغَبُ في زيارَتِكِ في تونس في العُطْلَةِ الصَّيْفِيَّةِ القادِمةِ إن شاء الله، هل لَكِ مانِعٌ؟ أتَمَنَّى رُؤْيَتَكِ قريبًا. مِنْ فَضْلِكِ اُكْتُبِي إليَّ في أقْرَبِ وَقْتٍ مُمْكِنٍ.

مع المَحَبَّة،

صديقتُكِ ليلى

B. Yukarıdaki mektubu, Zeynep yerine Muhammed, Leyla yerine Ali isimlerini kullanmak suretiyle yeniden yazınız.

صَديقي الغالي مُحَمّد،

تَحِيَّةً طَيِّبَةً أبْعَثُها إلَيْكَ من إزْمير. كَيْفَ حالُكَ وكيف حالُ أُسْرَتِكَ الكَرِيمةِ؟ أتَمَنَّى لَكُمْ صِحَّةً جَيِّدَةً وعافِيَةً تامَّةً. اِعْلَمْ يا صَدِيقِي العَزِيز والدي فَتَحَ لِي مَحَلًّا صَغيراً في إزْمير لِبَيعِ الخُضار والفَواكِه وأنا أعْمَلُ في المَحَلِّ من الصَّباح إلى المَساء، أنا مشغولٌ كُلَّ يوم. ولكن يا صَدِيقي اِشْتَقْتُ إلَيْكَ كثيرًا، أرْغَبُ في زيارَتِكَ في تونس في العُطْلَةِ الصَّيْفِيَّةِ الْقادِمَةِ إن شاء الله، هل لَكَ مانِعٌ؟ أتَمَنَّى رُؤْيَتَكَ قَريبًا. مِن فَضْلِكَ اُكْتُبْ إليَّ في أقْرَبِ وَقْتٍ مُمْكِنٍ.

مع المَحَبَّة،

صديقُكَ عَلِي

bölümün kelimeleri كَلِماتُ القِسم

أَتَمَنَّى (*etemennâ*) **diliyorum, dilerim, temenni ederim**

أَتَيْتُ (*eteytu*) **geldim (إلى : bir yere)**

إجّاص (*iccâs*) **armut**

أبْيَض (*abyad*) **beyaz**

اِحْتِرام (*ihtirâm*) **saygı, ihtiram**

أَحْضِرْ (*ahdır*) **getir ! (emir kipi)**

أحْمَر (*ahmar*) **kırmızı**

أَخْضَر (*ahdar*) **yeşil**

أَزْرَق (*azrak*) **mavi**

أَسْوَد (*esved*) **siyah**

اِشْتَقْتُ (*iştaktu*) **özledim (إلى : birini, bir şeyi)**

أَصْفر (*asfar*) **sarı**

إمّا.....و إمّا (*immâ…va immâ*) **ya….ya….**

أَمْ (*em*) **yoksa**

أناناس (*anânâs*) **ananas**

باذِنْجان (*bâzincân*) **patlıcan**

باقَة (*bâka*) **demet, buket**

بالنِّسبة إلَيّ (*bin'nisbeti ileyye*) **bana göre, bence**

بِحاجَة إلى ... (*bi hâce ilâ…*) **…-e ihtiyacı olmak**

بَحَثَ – يَبْحَثُ (*behase - yebhasu*) **aramak, araştırmak (عَن: bir şeyi, birini)**

بَدَأَ – يَبْدَأُ (*bede'e - yebde'u*) **başlamak**

بُرتقالي (*burtukâlî*) **turuncu**

بَرْقوق (*berkûk*) **erik**

بُروكولي(*burûkûlî*) **brokoli**

بَصَل (*basal*) **soğan**

بَطاطِس (*batâtis*) **patates**

بَطِّيخ (*battîh*) **karpuz**

بَقْدونَس (*bakdûnes*) **maydonoz**

بَقيْتُ (*bakıytu*) **kaldım**

بَلْ (*bel*) **hatta, bilakis, bununla beraber**

بَنَفْسَجي (*benefsecî*) **mor**

تام (*tâm*) **tam, eksiksiz**

تَخَرُّج (*teharruc*) **mezuniyet, mezun olma**

تُريدُ (*turîdu*) **istiyorsun, istersin**

تَسامُح (*tesâmuh*) **hoşgörü**

تُفَكِّرُ (*tufekkiru*) **düşünüyorsun, düşünürsün**

تَقاليد (*tekâlîd*) **gelenek, görenek, anane**

جَزّار (*cezzâr*) **kasap**

حاجَة (*hâce*) **ihtiyaç, gereksinim**

حَرَسَ – يَحْرُسُ (*harese - yahrusu*) **korumak, gözetmek**

خَسّ (*hass*) **marul**

خُضار – خُضَر (*hudâr-hudar*) **sebzeler**

خُضَريّ (*hudârî*) **manav**

خِلالَ (*hılâle*) **boyunca, süresince**

خَوْخ (*havh*) **şeftali; erik (Suriye)**

دِراسَة جامِعيَّة (*dirâse câmi'iyye*) **üniversite eğitimi**

دَرَج (*derec*) **merdiven**

ذُرة (*zura*) **mısır**

ذَهاب (*zehâb*) **gitmek, gidiş**

رُؤْيَة (*ru'ye*) **görmek, görüş**

رُمّان (*rummân*) **nar**

سَأَلَ – يَسْأَلُ (*se'ele - yes'elu*) **sormak, (ه : birine, عن : birini, birşeyi)**

سَجَدَ – يَسْجُدُ (*secede - yescudu*) **secde etmek**

سَعِدَ – يَسْعَدُ (*sa'ide - yes'adu*) **mutlu olmak, memnun olmak**

شَهْر (*şehr*) **ay (takvim)**

شَوارِع (*şevâri'*) **caddeler,** (t.) شارِع **(şâri')**

صُدْفَةً (*sudfeten*) **tesadüfen**

ضَحِكَ – يَضْحَكُ (*dahike - yadhaku*) **gülmek (على : birine, bir şeye)**

طازِج (*tâzic*) **taze**

طِوالَ (*tıvâle*) **...boyunca, …süresince**

طَيِّب (*tayyib*) **iyi, hoş, güzel**

عُطْلَة صَيْفِيَّة (*'utla sayfiyye*) **yaz tatili**

عادات (*âdât*) **adetler,** (t.)عادَة (**âde)**

عافِيَة (**'âfiye) sağlık, afiyet**

عَزيز (*'azîz*) **değerli, şerefli, saygın**

عُلْبَة (*'ulbe*) **kutu**

عِنَب (*'ineb*) **üzüm**

عُنْوان (*'unvân*) **adres**

غالي (*gâlî*) **değerli, kıymetli**

غَلَقَ – يَغْلِقُ **(galaka - yagliku) kapatmak (kapı vb.)**

فاسِد (*fâsid*) **çürük, bozuk**

فُطْر **(futr) mantar**

فَقَدَ – يَفْقِدُ (*fakade - yefkıdu*) **yitirmek, kaybetmek**

فَوْرًا (*favran*) **hemen, derhal**

في أقْرَبِ وقْت مُمكِن (*fî akrabi vaktin mumkin*) **mümkün olan en kısa zamanda**

قادِم (*kâdim*) **gelecek, gelen, izleyen (yıl, ay, gün vb.)**

قالُوا (*kâlû*) **dediler, söylediler (لِ : birine)**

قَرْنَبيط (*karnabît*) **karnabahar**

قَضاء (*kadâ*) **(vakit) geçirmek**

قيثارَة (*kîsâre*) **gitar**

كانَ (*kâne*) **…idi**

كَثافَة (*kesâfe*) **sıklık, yoğunluk**

كيوي (*kîvî*) **kivi**

اللّحْمُ المَفْرُوم (*el-lahmu'l-mefrûm*) **kıyma**

اللّحْمُ المُقطّع (*el-lahmu'l-mukatta'*) **kuşbaşı et**

لَعِبَ – يَلْعَبُ (*la'ibe - yel'abu*) **oynamak**

لِقاء (*likâ*) **karşılaşmak, buluşmak**

لَوازِم (*levâzım*) **ihtiyaçlar**

مُؤْتَمَر (*mu'temer*) **konferans**

مانِع (*mâni'*) **engel, mâni**

مَحَبَّة (*mahabbe*) **sevgi**

مَحَلّ (*mahall*) **dükkân**

مَدرَسَة ثانَويّة / الثّانَويّة (*medrese sâneviyye*) **lise**

مَسْرَح (*mesrah*) **tiyatro**

مُشْتَرَك (*muşterek*) **ortak**

مَعَ (*me'a*) **ile**

مَعْكَرونَة (*ma'kerûna*) **makarna**

مُفاجَأة (*mufâce'e*) **sürpriz**

مِن فَضْلِك (*min fadlik*) **lütfen**

مَوْز (*mevz*) **muz**

نَجَحَ – يَنْجَحُ **(neceha - yencahu) başarılı olmak**

نَحْتاجُ (*nahtâcu*) **ihtiyaç duyuyoruz, ihtiyaç duyarız**

نُزْهَة (*nuzhe*) **piknik, gezi**

نَصَحَ – يَنْصَحُ (*nasaha - yansahu*) **nasihat etmek**

وَجَدْتُ (*vecedtu*) **buldum (ـه : birini, birşeyi)**